

МЕДОГЛЯД НА ПІДПРИЄМСТВІ ОСНОВА БЕЗПЕКИ ПРАЦЮЮЧИХ

Опара Н.М.,

к.с-г.н, доцент кафедри безпека життєдіяльності

Сіромаха М.В.

начальник відділу з охорони праці

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

Згідно з оцінками експертів міжнародної організації праці (МОП), щороку в світі реєструється приблизно 270 мільйонів нещасних випадків і 160 мільйонів професійних захворювань на виробництві. У наслідок травм, отриманих на виробництві, помирає 2,3 мільйони осіб, від професійних захворювань – 1,95 мільйонів. Приблизно 385 тисяч працівників гине внаслідок нещасних випадків на роботі, 337 мільйонів зазнають інших виробничих травм.

Найнижчий цей показник є в країнах з розвиненою економікою (16,2 тисячі осіб), найвищим – у країнах Азії та Тихого Океану (83 тисячі осіб), у Китаї (73,6 тисяч осіб).

За даними статистики тільки у 2014 році у світі було зафіксовано понад 2 мільйони випадків смерті, внаслідок професійних захворювань (5,5 тисяч щодня).

Найпоширенішими є онкологічні захворювання (32%), серцево-судинні (23%) та інфекційні хвороби (17%).

В цілому економічні втрати внаслідок виробничого травматизму і професійних захворювань еквівалентні 4% світового ВВП.

В нашій країні збитки внаслідок професійних захворювань оцінюють у більш ніж 16 мільярдів гривень на рік, що становить 4,2% ВВП України. Кількість травмованих на виробництві в усьому світі значно перевищує кількість поранених упродовж Другої світової війни.

У грудні 2018 року розпорядженням Кабінету Міністрів України було затверджено Концепцію реформування системи управління охороною праці в Україні та план заходів щодо її реалізації, що охоплює і деякі питання гігієни праці.

Серед них:

1. Підготовка нового порядку проведення медичних оглядів працюючих.
2. Створення Державного реєстру осіб, яким встановлено діагноз професійного захворювання.
3. Питання навчання та наукового супроводу інноваційної діяльності з боку науково-дослідних інститутів Міністерства охорони здоров'я та Національної академії медичних наук України.

Здоров'я як соціальна категорія тісно пов'язана з певними умовами проживання і характером діяльності людини.

Загальний принцип державної політики у сфері охорони праці визначені законодавством України. Вони узгоджуються з принципами захисту здоров'я працівників згідно з рекомендаціями Міжнародної організації праці (МОП) та

директивами Європейського Союзу (ЄС), і мають бути спрямовані на створення належних безпечних умов праці, запобігання нещасним випадкам та профілактику професійних захворювань.

Згідно з Директивою № 89/391/ ЄЕС Ради про впровадження заходів для заохочення вдосконалень у сфері безпеки та охорони здоров'я працівників під час роботи, чинний в Україні документ про проведення медичних оглядів має законодавчо визнати обов'язковість медичних оглядів для всіх без винятку працівників. Відрізнятися повинні лише обсяги медичного обстеження для працівників в умовах впливу шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу.

Медичні огляди працівників, особливо тих, що мають шкідливі та небезпечні умови праці, – це вагома частина системи профпатологічної допомоги, яка направлена на виявлення і профілактику професійних та виробничо обумовлених захворювань.

В нашій країні у 2014 році була ліквідована Державна санітарно-епідеміологічна служба.

У 2016 році функції щодо організації та контролю профілактичних медичних оглядів було передано Державній службі України з питань праці.

На жаль, немає державних замовлень на підготовку фахівців з гігієни праці у медичних вищих навчальних закладах країни. Адже лікарі з гігієни праці підприємств повинні оцінювати стан здоров'я працівників, умови праці і давати рекомендації щодо їх поліпшення.

Досі в Україні не створений єдиний державний реєстр професійних захворювань, через неузгодженість підходів державних структур до аналізу статистичних даних щодо професійної захворюваності. В Україні їх не можна вважати достовірними і коректно порівняти з даними в інших країнах.

З точки зору чинного Порядку проведення медичних оглядів, попередні та періодичні медичні огляди є обов'язковими за наявності хоча б одного фактору з відповідного Переліку шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища й трудового процесу.

Проведення медичних оглядів умовно можна розділити на три етапи:

1. Підготовчий, на якому за зверненням роботодавця відповідні органи складають акт визначення категорій працівників, які підлягають попередньому (періодичним) огляду та поіменний список, а також укладання роботодавцем договору з відповідним лікувально-профілактичним закладом (ППЗ).

2. Етап проходження працівниками медичного огляду у визначеному закладі.

3. Завершальний – оформлення результатів проведення медичного огляду комісією лікувально-профілактичного закладу (ППЗ) шляхом затвердження заключного акта за результатами медичного огляду та видача медичних довідок на кожного працівника, формування рекомендацій роботодавцю, а для тих, у кого виявлено захворювання, – ще й видача направлення на подальше лікування.

Відповідно до порядку №246 працівникам, які підлягають попередньому (періодичним) медичному огляду обов'язково проводиться дослідження крові

(Hb, лейкоцити, ШОЕ) та ЕКГ. При попередньому медичному огляді необхідно пройти рентгенографію органів грудної клітки в прямій проекції, а при періодичному – флюорографію (за винятком зазначених у додатку пунктів, де вказана обов'язкова рентгенографія органів грудної клітки).

Крім того жінок оглядає акушер-гінеколог з проведенням бактеріологічного (на флору) та цитологічного (на атипічні клітини) дослідження.

Завершує процедуру огляд терапевта (сімейного лікаря), після чого остаточно заповнюється медична картка працівника.

Основними нормативно-правовими документами на які повинні спиратися фахівці під час проведення медичних оглядів є наступні:

1. «Положення про Державну службу України з питань праці», затвердження постановою КМУ від 11.02.2015 р. №96.

2. Наказ МОЗ України «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій» (Порядок) – від 21.05.2007 р. №246.

3. Кодекс Законів про працю України (стаття 169).

Працевлаштування роботодавцем працівників за результатами медичного огляду, своєчасне лікування виявлених хворих, якісний диспансерний нагляд за ними ті їхнє оздоровлення з належними соціально-побутовим забезпеченням відіграють важливу роль у збереженні трудового потенціалу підприємства. У повному та якісному профілактичному медичному огляді, виконанні згідно його результатами медичних рекомендацій мають бути зацікавлені як державні органи влади, так і роботодавці разом із працівниками.

Список використаних джерел

1. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» №8(302), 2019. С. 44-45.
2. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» №1 2018. С. 40-42.
3. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» №6 2018. С. 42-44.
4. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» №1 2016. С. 44-46.
5. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» №8 2016. С. 44-46.